

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA – GEOGRAFIA

Przedmiotowe Zasady Oceniania polegają na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu postępów w opanowywaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności, wynikających z programu nauczania .

Mają na celu:

- a) bieżące i systematyczne informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych;
- b) mobilizowanie ucznia do systematycznej pracy,
- c) pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu własnego rozwoju oraz przedstawienie bieżących postępów w nauce;
- d) dostarczanie bieżącej informacji o trudnościach w przyswajaniu wiedzy przez uczniów;
- e) wzrost efektywności pracy ucznia.
- f) umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji pracy na lekcji, w celu wzrostu jej efektywności.

Przedmiotowe zasady oceniania z geografii obejmują:

1. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii.
2. Sposób sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
3. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna z geografii.

Ad.1. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii.

Ocenie podlegają:

- 1. Wiadomości z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej zgodnie z I standardem wymagań egzaminacyjnych:**
  - a) znajomość faktów,
  - b) rozumienie i stosowanie pojęć,
  - c) znajomość i rozumienie prawidłowości i teorii,
  - d) przedstawianie i wyjaśnianie zdarzeń, zjawisk i procesów.
- 2. Umiejętności przedmiotowe z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej zgodnie z II i III standardem wymagań egzaminacyjnych:**
  - a) posługiwanie się pomocami dydaktycznymi (podręcznikiem, mapami, rocznikami statystycznymi, schematami i zestawieniami tabelarycznymi, diagramami itp.),
  - b) pozyskiwanie, wykorzystanie i przetwarzanie informacji,
  - c) interpretacja i rozumienie tekstów geograficznych,
  - d) analiza i interpretacja wyników obserwacji i doświadczeń geograficznych,
  - e) analiza map różnej treści,
  - f) zastosowanie informacji geograficznych w celu rozwiązania zadań praktycznych i problemów życia codziennego,
  - g) umiejętne wyszukiwanie i interpretacja danych statystycznych,

- h) selekcjonowanie, porównywanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów,
- i) ocenianie i rozumienie problemów w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
- j) interpretacja, analiza i ocena poznanych związków przyczynowo-skutkowych (człowiek–przyroda–gospodarka).

3. Umiejętności kluczowe:

- a) **samodzielność** (planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki, przyjmowanie za nią odpowiedzialności, dokonywanie dojrzałych wyborów),
- b) **kreatywność** (wykorzystanie informacji z różnych źródeł, rozwiązywanie problemów w sposób twórczy),
- c) **praca w grupie** (skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentacja własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi, przyswajanie sobie metod i technik negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych),
- d) **aktywna postawa na lekcji** (prezentacja wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie edukacji).

4. Inne obszary aktywności:

- a) systematyczność,
- b) przygotowanie do lekcji,
- c) zadania domowe,
- d) zaangażowanie,
- e) prace dodatkowe (dla chętnych),
- f) zainteresowanie przedmiotem,
- g) udział w konkursach, olimpiadach.

Ad. 2. Narzędzia pomiaru (sposoby sprawdzania wiadomości i umiejętności)

1. Wiadomości

- a. odpowiedź ustna z bieżącego materiału – obejmuje treści z trzech ostatnich jednostek tematycznych,
- b. sprawdziany pisemne:
  - 1. kartkówka obejmująca 3-4 ostatnie tematy, kartkówka nie musi być zapowiedziana,
  - 2. prace pisemne, testy sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności z określonego działu programowego, zapowiedziane i odnotowane w dzienniku lekcyjnym z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem,
- c. projekty:
  - 1. praca pisemna w postaci dłuższego opracowania (np. monografia regionu, charakterystyka krainy geograficznej, opis i analiza problemu itp.),
  - 2. referat – krótka prezentacja na określony temat,
- d. praca domowa wykonana w zeszycie bądź w innej ustalonej z nauczycielem formie (np. tabeli, planszy, plakatu, modelu itd.),
- e. udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach (zajęcie punktowanego miejsca),
- f. inne.

2. Umiejętności

- a) sprawne posługiwanie się podstawowymi pomocami dydaktycznymi,
- b) umiejętność czytania map różnej treści,
- c) analizowanie rysunków, schematów, diagramów itp.,
- d) umiejętność prowadzenia obserwacji geograficznych i ich interpretacja,
- e) aktywna postawa ucznia na lekcji,
- f) współpraca w grupie i twórcze rozwiązywanie problemów naukowych.

3. Zasady oceniania

- a) W każdej klasie odbędą się w ciągu semestru co najmniej dwa sprawdziany.
- b) Każdy uczeń w ciągu semestru otrzyma ponadto co najmniej dwie oceny dotyczące pozostałych form aktywności.
- c) Ocenione prace pisemne uczeń otrzymuje w ciągu dwóch tygodni od daty ich napisania.
- d) Po omówieniu sprawdziany wracają do nauczyciela i są przez niego przechowywane do końca roku szkolnego.
- e) Uczeń ma wgląd do swojej ocenionej pracy pisemnej na lekcji. Rodzicom lub prawnym opiekunom sprawdziany są udostępniane do wglądu w szkole, w obecności nauczyciela geografii, uczącego danego ucznia.
- f) Prac pisemnych nie wolno kserować i fotografować, gdyż są one dokumentem dotyczącym oceniania ucznia.
- g) Uczeń może poprawiać ocenę za sprawdzian (test), jeśli otrzymał ocenę niedostateczną. Termin poprawy ustala nauczyciel, nie później jednak niż dwa tygodnie od daty otrzymania sprawdzianu.
- h) Uczeń może poprawiać sprawdzian (test) zaliczony pozytywnie, dla podwyższenia oceny. Poprawę pisze jednokrotnie, w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, nie później jednak niż dwa tygodnie od daty otrzymania sprawdzianu.
- i) Poprawa prac pisemnych jest dobrowolna.
- j) Uczeń jest zobowiązany do napisania wszystkich sprawdzianów (testów) w semestrze. Jeśli uczeń nie przystąpił do sprawdzianu w pierwszym terminie i nie przedstawił ważnego usprawiedliwienia, otrzymuje ocenę niedostateczną. Jeśli nie przystąpił do sprawdzianu ani w pierwszym ani w drugim, poprawkowym terminie i nie przedstawił ważnego usprawiedliwienia, otrzymuje ocenę niedostateczną.
- k) **Jeśli podczas pisania sprawdzianu (testu) lub kartkówki uczeń zostanie przyłapany na nieuczciwym zachowaniu („ściągnięciu”, rozmawianiu, korzystaniu z telefonu komórkowego itp.), otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.**
  - l) Nauczyciel może postawić uczniowi ocenę niedostateczną za brak pracy domowej lub brak zeszytu z pracą domową, gdy sprawdza i ocenia zadanie również innym uczniom w klasie. Jeśli zadanie domowe nie jest oceniane, nauczyciel za jego brak może wstawić – „ (minus) do dziennika. Drugi z kolei minus oznacza ocenę niedostateczną.
- m) Za udział i osiągnięcia w konkursach przedmiotowych, nauczyciel może podnieść ocenę semestralną lub roczną co najmniej o jeden stopień.

KRYTERIA OCENIANIA

1. Wypowiedzi ustne punktowane oceną:

- 1 (ndst) – wypowiedź z poważnymi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, pomijająca najważniejsze zagadnienia, nieznajomość podstawowych faktów geograficznych, błędy językowe.
- 2 (dop) – wypowiedź z niewielkimi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, niepełna, błędy językowe.
- 3 (dst) – wypowiedź z mało istotnymi błędami merytorycznymi, niepełna, samodzielna, omówienie podstawowych zagadnień.
- 4 (db) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, niepełna, uporządkowane przytaczanie faktów, poprawny język.
- 5 (bdb) – wypowiedź bezbłędna samodzielna, wyczerpująca bez wiadomości wykraczających poza program, swobodne operowanie faktami, integracja wiedzy z różnych dziedzin.
- 6 (cel) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, wyczerpująca, wykraczająca poza program, swobodne operowanie faktami, widoczne zaangażowanie ucznia w proces dydaktyczny.

Oceny mogą być rozszerzone o „+” lub „-”.

2. Dłuższe opracowania ustne lub pisemne oraz prace domowe – system punktacji jak przy wypowiedziach ustnych.

3. Prace klasowe, testy, klasówki i inne sprawdziany z punktowanymi odpowiedziami oceniane są według następującej skali procentowej:

<i>Oceny</i>	<i>Procentowy udział punktów</i>
niedostateczny	0-29% - Branżowa i Technikum
dopuszczający	30-54%
dostateczny	55-69%
dobry	70-84%
bardzo dobry	85-99%
celujący	100% punktów

<i>Formy aktywności ucznia podlegające ocenianiu</i>	<i>Waga oceny</i>
prace pisemne- praca klasowa, sprawdzian, test	3
kartkówki, odpowiedzi ustne	2
zadania domowe, praca w grupach, aktywność w czasie lekcji, inne	1

UWAGI:

1. Podczas lekcji uczeń zobowiązany jest do przestrzegania porządku, zasad kultury osobistej oraz kultury słowa.
2. Każdy uczeń powinien posiadać podręcznik. Dopuszczalne jest, aby uczniowie siedzący w jednej ławce korzystali na lekcji z jednego podręcznika.
3. Uczeń jest zobowiązany posiadać na każdej lekcji zeszyt przedmiotowy (zeszyt ćwiczeń) prowadzony wg zaleceń nauczyciela i odrabiać w nim pracę domową. Brak zeszytu (zeszytu ćwiczeń) z pracą domową uczeń zgłasza nauczycielowi na początku lekcji.
4. Uczeń jest zobowiązany posiadać na lekcji inne materiały wskazane przez nauczyciela.
5. W ciągu semestru uczeń może być raz nieprzygotowany do zajęć, pod warunkiem, że zgłosi ten fakt nauczycielowi przed rozpoczęciem lekcji. Przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumie się: brak zeszytu, brak pracy domowej, niegotowość do odpowiedzi, brak pomocy potrzebnych do lekcji. Zwolnienie nie dotyczy wcześniej zapowiedzianych sprawdzianów (testów).
6. Uczeń po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności (przynajmniej jeden tydzień) ma prawo zgłosić swoje nieprzygotowanie do zajęć, bez konsekwencji odnotowania tego faktu w dzienniku, podając równocześnie termin nadrobienia zaległości.
7. Uczeń na lekcji za zgodą nauczyciela może korzystać z kalkulatora, jeśli jego użycie jest zgodne z tematem lekcji. **Zabrania się korzystania z telefonu komórkowego, jako kalkulatora.**
8. **Na lekcjach nie wolno używać telefonów komórkowych (również kalkulatora w telefonie). Telefon powinien być schowany i wyłączony (ewentualnie wyciszony).**
9. Uczeń ma prawo zadawać pytania związane z tematyką lekcji lub prosić o powtórzenie tych fragmentów lekcji, które nie są zrozumiałe i oczekiwać pomocy ze strony nauczyciela.
10. Uczeń zainteresowany geografią ma prawo do pomocy ze strony nauczyciela w postaci wskazania dodatkowych źródeł informacji geograficznych.

Kryteria ocen:

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- a. nie ma osiągnięć wystarczających do dalszego uczenia się geografii,
- b. nie rozwiązuje najprostszyc zadań nawet przy pomocy nauczyciela,
- c. nie zachowuje minimalnej dokładności i staranności, koniecznej do poprawnego rozwiązania zadania,
- d. nieprawidłowo stosuje terminy geograficzne, nie radzi sobie z ich zrozumieniem,
- e. nie potrafi posługiwać się mapą,
- f. nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności i nie wykazuje chęci współpracy w celu uzupełnienia braków.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- a. ma część osiągnięć w zakresie wystarczającym do dalszego uczenia się geografii
- b. rozwiązuje proste zadania z pomocą nauczyciela,
- c. zachowuje małą dokładność i staranność, nie jest systematyczny,
- d. wskazuje elementarne związki pomiędzy składnikami środowiska geograficznego,
- e. wykazuje się znajomością i zrozumieniem najprostszych pojęć i terminów geograficznych, stosuje je w prawidłowy sposób,
- f. słabo posługuje się mapą, korzysta z pomocy nauczyciela lub innych uczniów.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- a. samodzielnie rozwiązuje proste zadania,
- b. zachowuje dokładność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązania zadań,
- c. pracuje systematycznie, na bieżąco poprawia oceny niedostateczne,
- d. stosuje prawidłowo większość terminów i pojęć geograficznych,
- e. potrafi w wystarczającym zakresie posługiwać się samodzielnie mapą,
- f. przeprowadza analizę związków przyczynowo - skutkowych zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- g. samodzielnie rozwiązuje elementarne zadania geograficzne, wykonuje proste obliczenia geograficzne.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- a. samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim poziomie złożoności,
- b. zachowuje dokładność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązywania zadań,
- c. wypowiada się pełnymi zdaniami, wyjaśniając podstawowe zjawiska i procesy geograficzne, jest systematyczny,
- d. prawidłowo stosuje większość pojęć i terminów geograficznych,
- e. prawidłowo posługuje się mapą,
- f. samodzielnie dokonuje analizy danych statystycznych przedstawionych w różnej formie,
- g. w oparciu o dane liczbowe sporządza diagramy, wykresy, kartodiagramy, itp.,
- h. samodzielnie wyjaśnia typowe zależności.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który;

- a. samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy o wysokim poziomie złożoności,
- b. zachowuje wzorową dokładność i staranność w rozwiązywaniu zadań, jest systematyczny, na bieżąco osiąga dobre i bardzo dobre wyniki w nauce,
- c. wypowiada się pełnymi zdaniami, w sposób logiczny i spójny wyjaśnia złożone procesy i zjawiska geograficzne
- d. potrafi dokonywać porównań i klasyfikacji,
- e. bezbłędnie posługuje się terminologią i nazewnictwem geograficznym,
- f. potrafi swobodnie posługiwać się mapami tematycznymi,
- g. samodzielnie zdobywa wiedzę i umiejętności,
- h. jest aktywny w trakcie zajęć lekcyjnych.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- a. opanował 100% wymagań z zakresu podstawowego,
- b. potrafi posługiwać się i wykorzystywać różne dodatkowe źródła informacji geograficznej,
- c. wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi ponad realizowany program nauczania,
- d. uczestniczył w konkursach, olimpiadach lub innych dodatkowych przedsięwzięciach z zakresu geografii,
- e. twórczo rozwija własne zainteresowania z zakresu geografii i dzieli się tą wiedzą z innymi,
- f. rozwiązuje nietypowe zadania geograficzne,
- g. wykazuje się dużą aktywnością na zajęciach lekcyjnych,
- h. przygotowuje materiały korzystając z różnych źródeł informacji, przetwarza je do praktycznego wykorzystania,

Ad. 3. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna z geografii.

Uczeń, który stara się o podwyższenie przewidywanej oceny śródrocznej powinien napisać sprawdzian z zakresu całego półrocza, a w przypadku oceny rocznej – całego roku, w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na koniec pierwszego półrocza, powinien zaliczyć, w porozumieniu z nauczycielem, treści programowe z pierwszego półrocza. Jeśli w określonym przez nauczyciela terminie nie zaliczy materiału na ocenę pozytywną, to pod koniec roku szkolnego, zalicza treści programowe z całego roku szkolnego.

Standardy wymagań z geografii na poszczególne oceny:

Osiągnięcia ucznia określono w ten sposób, że stanowią one spełnienie wymagań koniecznych, podstawowych, rozszerzających, dopełniających i wykraczających.

- **Wymagania konieczne** – obejmują te elementy treści, które mogą świadczyć o możliwości opanowania, przy odpowiednim nakładzie pracy, pozostałych elementów tej treści. Stanowią je elementy najłatwiejsze, najczęściej stosowane, praktyczne, niewymagające większych modyfikacji, niezbędne do uczenia się ogółu podstawowych wiadomości i umiejętności.
  - **Wymagania podstawowe** – obejmują treści najprzystępniejsze, najprostsze, najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia i na wyższych etapach, bezpośrednio użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia.
  - **Wymagania rozszerzające** – obejmują elementy treści umiarkowanie przystępne, bardziej złożone i mniej typowe, w pewnym stopniu hipotetyczne, przydatne na dalszym etapie kształcenia, pośrednio użyteczne w pozaszkolnej działalności ucznia.
  - **Wymagania dopełniające** – obejmują elementy treści trudne do opanowania, złożone i nietypowe, występujące w wielu równoległych ujęciach, wyspecjalizowane, o trudno przewidywalnym zastosowaniu.
  - **Wymagania wykraczające** – obejmują wiadomości i umiejętności z wybranej dziedziny geografii, wykraczające trudnością poza poziom rozszerzony, szczególnie złożone i oryginalne, twórcze naukowo, wąsko specjalistyczne
- Poziomy wymagań są ze sobą ściśle powiązane i zależne, każdy poziom wyższy zawiera w sobie zakres niższy. Związek pomiędzy osiągnięciami ucznia a stopniami szkolnymi jest następujący:**

- wymagania konieczne – ocena dopuszczająca (2)
- wymagania konieczne, podstawowe - ocena dostateczna (3)
- wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające – ocena dobra (4)
- wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające - ocena bardzo dobra (5)
- wymagania konieczne, podstawowe, rozszerzające, pełne, wykraczające – ocena celująca (6)

Wymagania te są zgodne z wymaganiami edukacyjnymi geografii w zakresie podstawowym i rozszerzonym – „**Oblicza geografii**” wydawnictwa Nowa Era , **Program nauczania geografii w liceum ogólnokształcącym i technikum ‘Oblicza geografii’** (załącznik 1) **Geografia – wydawnictwo OPERON – program nauczania geografii w szkole branżowej I stopnia** (załącznik 2)

Wymagania na poszczególne oceny dla uczniów z dysfunkcjami:

- uczniowi z dysleksją – wydłuża się czas na wykonanie zadania, pracy pisemnej (docenia się przede wszystkim wysiłek włożony w wykonanie różnych zadań)
- ucznia z dysgrafią – w większym stopniu ocenia się na podstawie wypowiedzi ustnych, w pracach pisemnych ocenia się przede wszystkim ich treść (stronę merytoryczną)
- innego typu schorzenia – zgodnie z zaleceniami poradni .

Opracowała Grażyna Karkoszka